

Βάραθρον örvény a *βορά* falat szóval függ össze. V. ö. *vorago*, *vorare* és *devorare* szokat: németül *Schlund* és *schlingen*.

A görög *γράφω* a német *kerben* szóval;

payer (fizetni) a lati *pacare* kiengesztel, kibékít szókkal. — *Se depecher* sietni a latin *pedica* lábbilincs szóval függ össze, t. i. a a bilincsből szabadulni.

*

A szerzőtől felhozott számos példa bizonyítja, hogy az etimologizálás által mennyi új ismeretre tehetünk szert. Azonban óvakodnunk kell attól, hogy túlságba ne vigyük a dolgot, különösen pedig, hogy ingatag talajra ne lépjünk, vagy általánosan el nem fogadott etimológiákat erőszakoljunk tanítványainkra. *Endrei Gerzson dr.*

*

T. Tsuji: Japanisches Schulwesen. Tsuji. Japanisches Schulwesen. Druck von Beyer und Söhne in Langensalza. (Év nélkül). Sonderabdruck aus Reins «Encyklopädischen Handbuch der Pädagogik.

A berlini egyetem mellett fennálló keleti semináriumnak japán eredetű tanára, *Tsui Takahira*, becses művet nyújt az olvasónak «Japanisches Schulwesen» c. könyvében. A keleti népek egész kultúrája nem nagyon ismeretes a nyugatiak előtt. E kulturából sarjadzott pädagogia exotikus tartalma gyakran merev mechanizmusával, nem csoda, ha hatással nem tudott lenni a művelt nyugoti államok népeire. Mindazonáltal az egyetemes emberi művelődés megismerése végett nem lehet érdektelen épen napjainkban a messze Kelet leg-törekvőbb népének, a japánoknak közoktatásügyi viszonyaival megismerkedni. Nemesak azért, mert ez a kínai forrásból való, konfuciusi etikán alapuló pädagogiát bölcsen és praktikusan olvasztotta egybe a művelt nyugoti népektől oly hirtelen és okosan eltanult pädagogiai elvekkel, hanem azért is, mert bizonyos eredetiség jellege is látszik e népnek kivált újabb közoktatási rendszerén.

Tsui tartalmas könyvében ügyesen mutatja be a japáni közoktatás képét. A mai közoktatás alapját többé-kevésbé a kínai képezi, az 1868-ban bekövetkezett alkotmányos változás és az ennek nyomában fakadó általános fellendülés előtt a japáni közoktatás kasztszerű volt; csak a szamurait vagy katonai nemest tanították, ezt is csak azon erényekre, amiket a japán lovagi élet kátéja: a bushido előírt. A konfuciusi bölcselkedés formalizmusokban való megjelenése volt az egész, amit Japán nemes ifjai ebben a korban az iskolától kaptak. Az 1868-iki restauráció előtt két nevezetes momentumot veszek ki Tsui művének ezen fejezetéből; egyik az Iyegasu korában bekövetkezett egyetemes fellendülés, a másik Kaibara Ekkennek, a letűnt kor legnagyobb pädagogusának szereplése. Az ő könyveiben vannak letéve a múlt pädagogiájának alaptanai, melyek

még erősen a kínai hatást mutatják, de amelyek a restauráció után a nyugati hatás folytán lényegesen változtak, mikor is a japáni közoktatás az egész vonalon európai és amerikai mintára rendeztetett be. A történeti bevezetés után Tsuji a jelenkori közoktatást ismerteti, s mindenekelőtt a népiskolák fejlődését és szervezetét. A népiskolák alapjai már a középkorban megvoltak az ú. n. terakoyákban vagy falusi iskolákban, amelyek száma a restauráció óta tetemesen emelkedett. A tanítás itt négy évig tart; tandíj nincs. A tantárgyak közt első helyen áll az erkölcsstan. Vallástan nincsen. A népiskolák után a közoktatás ismertetése következik. A középiskolák az egyetemre csak részben készíteneek elő s öt osztály van bennük; az első kettőben 28, a többiben 30 a heti óraszám. Az idegen nyelvek közül választani lehet az angol, német és a francia közt. A középiskolák a reáltárgyakat s modern nyelveket művelik. Az egyetemen a középiskolát végzettenek először csak a három éves előkészítő «kótógakkó» című iskolába veszik fel. Jellemző, hogy az erkölcsstant itt mint önálló tudományt tanulják. Az egyetem is iskolaszerű, afféle legfelsőbb szakiskola, ahol a teológiai fakultás hiányzik. Két egyetem van, Tokióban és Kiotóban, ezenfelül egy sereg rendszertan iskolák. A tanítás előadások és praktikus gyakorlatok által történik egészen európai és amerikai pedagógiai rendszerrel. A jogászok és orvosok az egyetemet négy, a többiek három évig látogatják. Akadémiájuk több van, így a chibai orvosi akadémia, az idegen nyelvek akadémia, művészetek akadémia és zeneakadémia Tokióban van kereskedelmi és technikus akadémia; vannak magánjellegű főiskolák, pl. keio gijiku, daigaku, waseda daigaku s van női akadémia; vannak ipariskolák. A tanítók és tanárokat külön e célra szolgáló semináriumok képezik. Ezek fejlődése és szervezete is Tsujinál a leghivatottabb kéz tollával a legjobb honi és külföldi forrásművek alapján van ismertetve.

Dr. Ágner Lajos.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

A francia tanárvizsgálatok. A *Revue Universitaire* októberi és folytatólag a novemberi s decemberi füzeté közli a tanárvizsgálatok *licence* fokára vonatkozó új szabályzatot (1907 július 8-iki rendelet), melyből csak azt említjük meg, hogy a vizsgálaton megkívánt műveknek jegyzéke kétévinkint részben megújítottik, ennél fogva a program nem egészen állandó.

Érdekes világot vet a francia tanárvizsgálati rendszerre a történet-földrajzi szakcsoportból vizsgáló bizottság elnökének jelentése. Pályázat volt hirdetve 14 helyre és 71 volt a jelentkezők száma. A visszalépések után megmaradt 64 írásbeliző közül az első szóbeli vizsgálatra bocsátottak 41-et, a másodikra 23-at, képesítést nyert a miniszter által megállapított számnak megfelelően 14. A francia állami